

POTENTIAL OF UKRAINE'S HIGH-TECH SECTOR IN THE INTERNATIONAL HIGH-TECHNOLOGY MARKET

ПОТЕНЦІАЛ СЕКТОРУ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри міжнародних економічних відносин

Манайло Анастасія Іванівна

здобувачка вищої освіти магістерського рівня
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна

У сучасних умовах глобалізації та цифровізації економіки сектор високих технологій (high-tech sector) відіграє ключову роль у забезпеченні інноваційного розвитку країни. В умовах післявоєнного відновлення економіки України, що зазнала значних втрат унаслідок збройної агресії, високотехнологічні галузі можуть стати рушієм стійкого зростання, переорієнтації виробництва та індустріальної трансформації. Завдяки наявному людському капіталу, розвиненій IT-інфраструктурі, освітньо-науковому потенціалу та активній участі в глобальних ланцюгах вартості, Україна має унікальний шанс інтегруватися до міжнародного ринку високотехнологічної продукції. Особливо актуальною є необхідність формування технологічного суверенітету, цифрової економіки та інноваційно орієнтованого бізнес-середовища [6; 7].

Метою даної роботи є аналіз поточного стану та потенціалу сектору високих технологій України, визначення його конкурентних переваг і бар'єрів на шляху виходу на міжнародний ринок, а також обґрунтування стратегічних напрямів його розвитку в умовах післявоєнного відновлення [5].

У дослідженні використано загальнонаукові методи аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення. Проведено моніторинг статистичних показників розвитку сектора в Україні та ЄС за 2020-2024 роки. Застосовано SWOT-аналіз для комплексної оцінки внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на конкурентоспроможність сектору. Також використано елементи сценарного

прогнозування для визначення можливих шляхів розвитку з урахуванням зовнішньополітичних та економічних викликів. У дослідженні враховано індикатори міжнародних індексів інноваційності (Global Innovation Index), цифрової економіки та підприємництва (Digital Economy and Society Index, DESI) [2; 4].

Станом на 2024 рік, внесок високотехнологічного сектору в ВВП України поступово зростає, хоча й залишався нижчим, ніж у країнах ЄС (2,3% проти середніх 5,7%) [1; 4]. Позитивна динаміка була зумовлена активізацією цифрової трансформації економіки, розвитком ІТ-послуг, військових і оборонних технологій, біотехнологій і альтернативної енергетики. Експорт високотехнологічної продукції в 2024 році сягнув \$5,2 млрд, з яких понад 43% припадало на ІТ-послуги [1; 3].

Таблиця 1.

Таблиця 1. Основні показники високотехнологічного сектору України у 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024
Частка у ВВП, %	2,1	2,2	2,3
Експорт high-tech, млрд. дол. США	3,7	4,5	5,2
ІТ-послуги, частка в експорті	39%	41%	43%

Джерело: розроблено авторами на основі джерел: [1; 3]

Результати SWOT-аналізу: Сильні сторони: – Висококваліфікований людський капітал, конкурентоспроможна ІТ-освіта [6]; – Потужна експортна ІТ-індустрія (понад 300 тис. фахівців); – Досвід роботи в умовах війни – адаптивність, гнучкість, стійкість; – Активна стартап-екосистема (UNIT.City, Lviv Tech Angels, Sikorsky Challenge).

Слабкі сторони: – Недостатній рівень державного фінансування НДДКР (менше 0,5% ВВП) [2]; – Фрагментарна інноваційна інфраструктура; –

Обмежений доступ до довгострокових інвестицій; – Високі ризики для інвесторів через політичну нестабільність [5].

Можливості: – Післявоєнне відновлення – шанс для оновлення промисловості через впровадження цифрових технологій; – Участь у програмах ЄС (Horizon Europe, Digital Europe) [4]; – Переорієнтація на ринки ЄС та Північної Америки; – Створення індустріальних парків і спеціальних економічних зон [7].

Загрози: – Витік інтелектуального капіталу через еміграцію фахівців; – Загострення глобальної конкуренції за інвестиції та ресурси; – Ризики кібератак, у тому числі на критичну інфраструктуру [3].

High-tech сектор має потенціал стати фундаментом для інноваційного відновлення України. Досвід країн, які пережили масштабні руйнування (наприклад, Південна Корея або Ізраїль), свідчить про доцільність ставити ставку на технології, освіту та глобальні ринки. Участь України у програмах на кшталт Horizon Europe, створення індустріальних парків, розвиток технологічних кластерів — усе це може сприяти відновленню економіки через створення високотехнологічних робочих місць, експортно-орієнтоване виробництво та залучення іноземного капіталу. Важливо, щоби сектор не лише вижив, а й трансформувався у системну силу, здатну впливати на загальноекономічну політику.

Стратегічні напрями розвитку високотехнологічного сектору в умовах післявоєнного відновлення повинні охоплювати такі пріоритети:

1. Формування сприятливого регуляторного середовища — дерегуляція, захист прав інтелектуальної власності, гармонізація з європейськими стандартами [5].
2. Посилення фінансової підтримки інновацій — пряме бюджетне фінансування, гарантії для приватних інвесторів, гранти для стартапів.
3. Інтернаціоналізація інноваційної діяльності — створення українських R&D-центрів за кордоном, розширення присутності на міжнародних виставках і форумах [7].

4. Інтеграція до глобальних ланцюгів постачання — через кластеризацію виробництва та спільні проекти з ТНК.
5. Цифровізація індустрій — застосування IoT, AI, big data в агросекторі, енергетиці, транспорті [2].

Можливі шляхи розвитку сектору високих технологій України

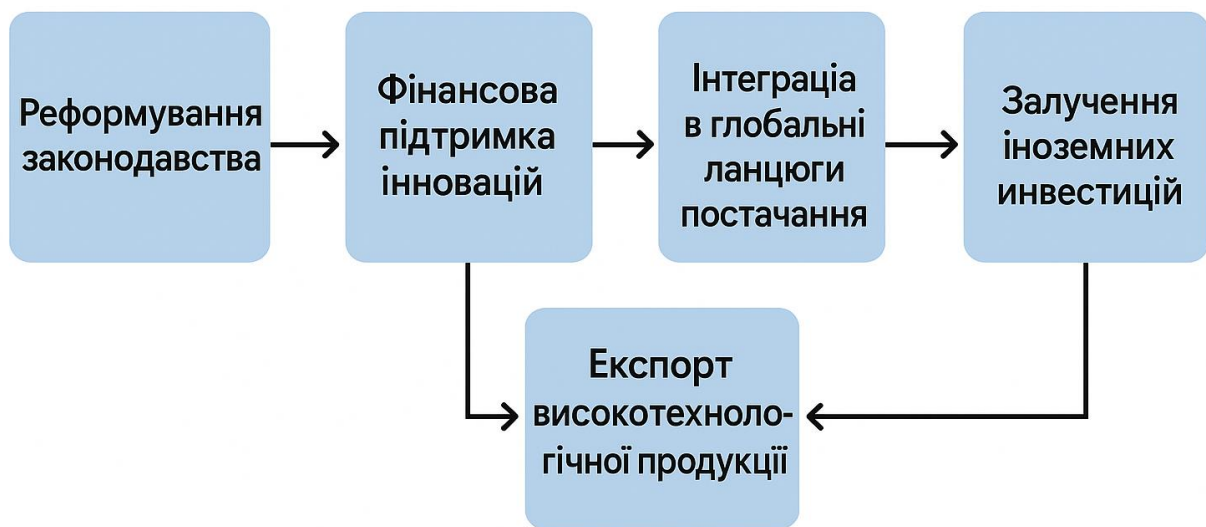

Рисунок 1. Можливі шляхи розвитку сектору високих технологій України
Джерело: розроблено авторами на основі джерел: [2], [5], [7].

Сектор високих технологій має потенціал стати ключовим чинником економічного зростання України у постконфліктний період. Успішна інтеграція у міжнародний ринок залежить від комплексної політики держави у сфері інновацій, освіти, фінансування та зовнішньоекономічної діяльності. Подальші дослідження варто зосередити на аналізі ефективності державних програм підтримки інновацій, оцінці міжнародної кооперації та розробці механізмів стимулювання технологічного трансферу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення 13.06.2025)

2. OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2023. URL: <https://www.oecd.org/sti/> (дата звернення 12.06.2025)
3. Світовий банк. Економічний огляд України, 2024. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview#1> (дата звернення 13.06.2025)
4. Eurostat. High-tech statistics URL: <https://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення 12.06.2025)
5. Кабінет Міністрів України. Програма післявоєнного відновлення економіки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/economic-recovery-and-development.pdf> (дата звернення 11.06.2025)).
6. Національний інститут стратегічних досліджень. Аналітична записка щодо потенціалу високих технологій в Україні. Київ, 2023. 24 с.
7. Проєкт «Made in Ukraine: High-Tech Export» / Міністерство цифрової трансформації України URL: <https://thedigital.gov.ua> (дата звернення 11.06.2025).